

UITGEZETTE GELDEN - IN IJZER EN BETON

REKENKAMERBRIEF 2008-01

17 DECEMBER 2008

LEDEN REKENKAMER

dr. R.V. (Rob) Bijl
mr. W.R. (Watze) de Boer
mr. G.N.J.A. (Gerard) Bukkems
B.J.L. (Ben) Degenhart

MEDEWERKER ONDERZOEK

drs. F. (Floris) Roijackers (secretaris)

CONTACTGEGEVENS

Postadres: Postbus 16200, 3500 CE, Utrecht
Telefoon: 030 – 2861383
Email: rekenkamer@utrecht.nl
Website: www.rekenkamer.utrecht.nl

1 INLEIDING

Onlangs is duidelijk geworden dat diverse gemeenten en enkele provincies gelden hebben ondergebracht bij financiële instellingen die als gevolg van de kredietcrisis in grote problemen zijn gekomen. Het is vooralsnog onduidelijk of en wanneer zij weer kunnen beschikken over deze gelden of dat zij deze gelden als verloren moeten beschouwen. Het gaat hierbij landelijk om circa EUR 238 miljoen (opgave Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 27-10-2008).

Ook naar de gemeente Utrecht, als één van de grote vier gemeenten, wordt door publiek en pers met veel interesse gekeken. Heeft Utrecht ook een overschot aan liquide middelen? Zo ja, waar is dit geld uitgezet? Welke risico's loopt de gemeente door de kredietcrisis en de economische gevolgen daarvan?

Uw raad heeft over dit onderwerp zorgen geuit en vragen gesteld aan het college van burgemeester en wethouders, tijdens het algemene debat bij de Programmabegroting 2009 op 9 oktober 2008.

Deze vragen vormen voor de Rekenkamer de aanleiding om na te gaan wat het uitzettingenbeleid van de gemeente Utrecht is en op welke wijze de gemeente overtollige liquide middelen uitzet.¹ Wij beogen hiermee helderheid te verschaffen over de situatie in Utrecht (paragraaf 2) en aanbevelingen te doen waar verbetering van het uitzettingenbeleid mogelijk is (paragraaf 3). In paragraaf 4 gaan wij kort in op de mogelijke betekenis voor de gemeente in bredere zin van de kredietcrisis en de economische gevolgen daarvan.

Wij gingen als volgt te werk. We bestudeerden de relevante wet- en regelgeving (landelijk en lokaal) en de beschikbare documentatie bij de Centrale Treasury. Bovendien voerden we gesprekken bij de Centrale Treasury en de Interne Auditafdeling. Daarnaast gingen wij na of de externe accountant bij zijn controle van de Treasury tot relevante bevindingen kwam voor ons onderzoek.

Deze rekenkamerbrief is aan betrokken ambtenaren voorgelegd voor een controle op de juistheid van de feiten.

---

¹ Wij keken ook naar verstrekte garanties en aan derden verstrekte leningen.

2 BEVINDINGEN

2.1 WET- EN REGELGEVING EN UITZETTINGENBELEID GEMEENTE UTRECHT

RELEVANTE WET- EN REGELGEVING

De wet Financiering decentrale overheden (Fido) vormt de basis van de regelgeving voor het uitzetten van gelden door gemeenten. Deze wet is nader uitgewerkt in de (ministeriële) Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) en het Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden (BLDO). Mede naar aanleiding van de kredietcrisis is de landelijke wet- en regelgeving in ontwikkeling (zie kader 1).

Kader 1 Actuele ontwikkelingen

WET- EN REGELGEVING

Zeer onlangs is door een werkgroep 'Uitzetten middelen decentrale overheden' van de rijksoverheid een voorlopig advies uitgebracht, waarop door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken als volgt is gereageerd in een brief aan de Tweede Kamer (5 november jl.): "Het kabinet deelt de visie van de werkgroep dat de eigen verantwoordelijkheid van medeoverheden voor hun eigen treasurybeleid voorop behoort te staan." En verder: "Medeoverheden zullen vanuit die verantwoordelijkheid ook hun eigen regelgeving tegen het licht houden. Hiermee is al een aanvang gemaakt". De staatssecretaris stelt dat gemeenten moeten nagaan of het Treasurystatuut voldoende waarborgen biedt om risico's in de toekomst te beperken.

Verder geeft het kabinet aan dat de ministeriële regeling (Ruddo) zal worden aangepast op de volgende punten:

- Het 'landencriterium' beperken tot EU of Eurozone. Om valutarisico's te beperken mogen uitzettingen uitsluitend plaatsvinden in euro's. Daarnaast denkt het kabinet aan een minimale 'landenrating' (bijvoorbeeld AA), zoals het rijk die ook hanteert bij tijdelijke uitzettingen.
- Het verkapt 'near banking' verder inperken (de praktijk om gelden aan te trekken en die tegen een hogere rente uit te zetten).
- De eisen voor uitzettingen te differentiëren naar looptijd. De Ruddo kent nog geen looptijd criterium gekoppeld aan de rating. Het voorstel is om onder 'kort' te verstaan drie maanden; de rest is 'lang'.

SCHATKISTBANKIEREN

De werkgroep 'Uitzetten middelen decentrale overheden' wijst op de mogelijkheid van schatkistbankieren als een aantrekkelijke optie voor het uitzetten van gelden. Het is op dit moment niet mogelijk voor een gemeente om alleen deposito's in de schatkist onder te brengen. Een gemeente moet zogenaamd 'integraal bankieren' bij de schatkist. Hieronder wordt verstaan het volledig onderbrengen van alle publieke middelen van de betreffende gemeente, dus zowel deposito's als tegoeden in rekening-courant. Verder bestaat er voor gemeenten geen mogelijkheid tot het aangaan van leningen bij de schatkist. Naar aanleiding van de bevindingen van de werkgroep gaat het kabinet de mogelijkheid onderzoeken het beleid voor lenen en uitzetten bij de schatkist te wijzigen. Het streven van het kabinet is om eind 2008 met voorstellen te komen.

De gemeente Utrecht heeft voor het uitzetten van gelden de volgende regelgeving vastgesteld:

- de Financiële verordening gemeente Utrecht (raadsbesluit 7 december 2006);
- het gemeentelijk Treasurystatuut (raadsbesluit 13 januari 2005); en de daarbij behorende:
- Uitvoeringsregeling 1A Treasury (collegebesluit 27 februari 2007).

De bijlagen bij deze brief bevatten de (relevante bepalingen van de) wet- en regelgeving voor gemeentelijke uitzettingen.

DE KERN VAN DE BEPALINGEN

De wet Fido staat toe dat gemeenten middelen uitzetten, mits deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomsten door het lopen van overmatig risico (wet Fido, artikel 2, lid 2). De op de wet Fido gebaseerde Ruddo perkt het uitzetten van gelden verder in tot bepaalde financiële instellingen waar gelden kunnen worden uitgezet (Ruddo, artikel 1). Daarnaast bepaalt de Ruddo dat deze financiële instellingen moeten voldoen aan een aantal specifieke voorwaarden, waaronder het minimaal hebben van een *A-rating* (Ruddo, artikel 2). Verder staat de Ruddo, onder voorwaarden, het afsluiten van derivaten toe.² Wel moet bij het hanteren van dit product de hoofdsom aan het einde van de looptijd minimaal intact zijn (Ruddo, artikel 3). Derivaten mogen uitsluitend worden gebruikt ter beperking van financiële risico's (Ruddo, artikel 4).

De kern van de landelijke wet- en regelgeving is dat het te bereiken rendement bij uitzettingen van de gemeente van ondergeschikt belang is. Prudentie staat voorop. Onlangs heeft de minister van Financiën in antwoord op vragen van de Tweede Kamer dit nog eens bevestigd.³

Het Treasurystatuut en de Uitvoeringsregeling 1A Treasury van de gemeente Utrecht perken de beleidsvrijheid van de Centrale Treasury verder in. Daarin is onder andere voorgeschreven:

- De Centrale Treasury mag gelden alleen uitzetten bij andere publiekrechtelijke lichamen en door het college van B&W aangewezen bankinstellingen.
- Het uitzetten van bedragen tot EUR 50 miljoen per instelling en voor maximaal één jaar mag alleen bij instellingen met minimaal een *A-rating*; bedragen tot EUR 100 miljoen bij instellingen met minimaal een *AA-rating* en bedragen boven de EUR 100 miljoen bij instellingen met een *AAA-rating* of waarvan voor het waardepapier een solvabiliteitsratio van 0% geldt (publiekrechtelijke lichamen).
- De Centrale Treasury mag geen leningen aantrekken om deze tegen een hoger rendement uit te zetten.
- Valutarisico's worden in de gemeente uitgesloten, door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in de Europese geldeenheid.
- Bij het verstrekken van leningen aan derden dient de Centrale Treasury grote terughoudendheid en zorgvuldigheid te betrachten en de daaraan verbonden risico's zoveel mogelijk te beperken door het - waar mogelijk - vestigen van zakelijke zekerheden.
- Voor het afsluiten van derivaten, binnen de kaders van het statuut, worden afzonderlijke collegebesluiten genomen.

Met deze nadere inperking van de beleidsvrijheid van de Centrale Treasury geeft de gemeente een striktere invulling aan de kern van de wet- en regelgeving, namelijk het uitgangspunt van prudente omgang met liquiditeitsoverschotten. In feite loopt de gemeente hiermee vooruit op de door het kabinet aangekondigde aanpassingen van wet- en regelgeving (zie kader 1).

---

² Van oorsprong zijn derivaten een middel om risico's te beheersen. Tegen een vergoeding is een derde bereid dit risico over te nemen. Met behulp van financiële derivaten kan men specifiek risico verhandelen en overbrengen op een andere partij. Het traditionele voorbeeld is dat van de boer die de verkoopprijs van zijn toekomstige oogst wil veiligstellen tegen een mogelijke prijsdaling van zijn producten. Ook zijn er luchtvaartmaatschappijen actief in het afdekken van risico's van stijgende kerosineprijzen. In de praktijk worden financiële derivaten voornamelijk verhandeld op andere financiële instrumenten, zoals obligaties. De handel met als uitgangspunt beleggen en speculatie is vele malen groter dan de eerder genoemde concrete voorbeelden (bron: Wikipedia).

³ Zie brief minister van Financiën van 6 november 2008.

Tot slot constateren wij over de regelgeving dat het Treasurystatuut nog niet is aangepast aan de laatste reorganisatie van de gemeente. Per 2008 is de Secretarie opgesplitst in de Bestuur en Concerndienst (BCD) en de Dienst Ondersteuning (DO). Globaal gesteld betreft dit een scheiding (ook fysiek) van beleid en uitvoering. Dit geldt ook voor de treasuryfunctie: er is de Centrale Treasury (beleid) en de Uitvoeringsorganisatie Treasury (uitvoering). Deze organisatiewijziging is nog niet verwerkt in het Treasurystatuut. De Uitvoeringsregeling 1A Treasury is overigens wel al aangepast aan de nieuwe organisatie-indeling.

2.2 UITZETTINGENBELEID IN DE PRAKTIJK

DE NALEVING VAN DE REGELS VOOR UITZETTINGEN

Wij gingen na hoeveel geld de gemeente Utrecht heeft uitgezet en bij welke financiële instellingen (bron: Verantwoording 2007, pagina 285 en verder). Dit leverde het volgende beeld op:

- EUR 225 miljoen is voor langer dan één jaar uitgezet (EUR 175 miljoen tot 2013 en EUR 50 miljoen tot 2016), waaronder EUR 50 miljoen aan obligaties. Dit zijn uitzettingen bij AAA-instellingen.
- EUR 80 miljoen is voor korter dan één jaar uitgezet. Dit zijn uitzettingen bij AA- en AAA-instellingen.
- De Centrale Treasury maakt geen gebruik van de mogelijkheid tot het afsluiten van derivaten.

In de praktijk wordt door de Centrale Treasury dus een nog voorzichtiger beleid gevoerd (geen uitzettingen bij instellingen met een A-rating; geen derivaten) dan de gemeentelijke regelgeving toestaat. Uit de gesprekken die wij hebben gevoerd kwam naar voren dat dit al jaren de gedragslijn is.

Het Treasurystatuut schrijft overigens voor dat het college de bankinstellingen aanwijst waaraan de gemeente middelen mag uitlenen (Treasurystatuut, artikel 5, lid 3). Een aanwijzingsbesluit is door het college nooit genomen. In de praktijk kiest de Treasury bij welke banken offertes worden gevraagd.

DE ONDERBOUWING VAN HET UITZETTINGENBELEID

De regelgeving schrijft voor dat de Centrale Treasury waarborgen treft die moeten bijdragen aan een prudente en onderbouwde praktijk van uitzettingen. De kern van de regelgeving is verwoord in het Treasurystatuut (artikel 7, lid 3): nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning. In het Treasurystatuut en de Uitvoeringsregeling 1A Treasury legde de gemeenteraad respectievelijk het college van B&W hiervoor de volgende nadere bepalingen vast.

- Om de interne liquiditeitsrisico's te beperken moeten de treasuryactiviteiten gebaseerd zijn op een korte termijn liquiditeitsplanning met een looptijd tot één jaar en een meerjarige financieringsprognose met een looptijd van minimaal vier jaar (Treasurystatuut, artikel 10).
- De Treasurer dient eens per kwartaal een strategienota op te stellen waarin een korte termijnvisie wordt gegeven op de ontwikkeling van de liquiditeitspositie en de rente (Uitvoeringsregeling 1A Treasury, artikel 1.1.4h).
- De gemeentelijke diensten dienen de Uitvoeringsorganisatie Treasury periodiek een 12-maands voortschrijdende prognose van de inkomsten en uitgaven te sturen. De Uitvoeringsorganisatie Treasury stelt aan de hand van de door de dienst aangeleverde

liquiditeitsprognoses een totaalplanning op van de toekomstige geldstromen op concernniveau. De Centrale Treasurer bepaalt aan welke eisen een 12-maands prognose moet voldoen (Uitvoeringsregeling 1A Treasury, artikel 1.9).

- De gemeentelijke diensten dienen de Centrale Treasury vooraf te informeren over betalingen of ontvangsten groter dan EUR 1 miljoen (Uitvoeringsregeling 1A Treasury, artikel 1.7.9).

Wij constateren dat deze regels onvoldoende worden nageleefd. Vooral de gemeentelijke diensten schieten hierin te kort. Uit de gesprekken die wij hebben gevoerd blijkt dat de diensten de plicht om de Treasury te informeren niet naleven.

Een meerjarige liquiditeitsprognose is er wel bij de Centrale Treasury (2008-2012), maar deze is onvoldoende onderbouwd doordat de diensten geen liquiditeitsprognoses aanleveren. Opgave aan de Treasury van betalingen en ontvangsten groter dan EUR 1 miljoen worden maar zeer incidenteel gedaan door de meeste diensten. Pas als een grote afwijking zich voordoet gaat de Treasurer na wat de oorzaken zijn.

De Centrale Treasury stelt wel per kwartaal een beknopte strategienota op. Deze bevat een liquiditeitsprognose van de jaarlijks terugkerende geldstromen, aangevuld met afzonderlijk gemelde kasstromen. De laatste strategienota is die van het derde kwartaal (2008). De nota van het vierde kwartaal is aangehouden in verband met de turbulente ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

Door het ontbreken van de informatie van de diensten is de betrouwbaarheid van de strategienota niet gewaarborgd, met name wat betreft de informatie over de liquiditeitspositie van de gemeente. Dit kan tot gevolg hebben dat de actuele liquiditeitspositie sterk afwijkt van de prognose.

De Treasurer plaatst kanttekeningen bij de mogelijkheid van een betrouwbare liquiditeitsprognose en stelt dat het een grote inspanning van de organisatie zou vergen om deze te maken. Bovendien zou de prognose van marginaal belang zijn voor het praktisch handelen van de Treasury. Voor beslissingen over kort en lang (uit-)lenen volstaat volgens de Treasurer de grove meerjarige liquiditeitsprognose in combinatie met het voortdurend volgen van de liquiditeitspositie en de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

De Rekenkamer constateert dat de Treasury een ‘reactief’ uitzettingenbeleid voert, op basis van *liquiditeitsontwikkeling*. Het Treasurystatuut staat een pro-actief uitzettingenbeleid voor, op basis van *liquiditeitsprognose*.

ACTUELE LIQUIDITEITSPPOSITIE

De Rekenkamer heeft kennis genomen van de actuele stand van zaken van de liquiditeitspositie. Uit de liquiditeitsprognose bij de begroting 2009 blijkt dat de Treasury uitgaat van de volgende financieringsbehoefte voor de langere termijn:

Ultimo 2008	EUR 0 miljoen
Ultimo 2009	EUR 90 miljoen debet
Ultimo 2010	EUR 160 miljoen debet
Ultimo 2011	EUR 220 miljoen debet
Ultimo 2012	EUR 280 miljoen debet

In 2013 valt voor EUR 175 miljoen aan uitgezette leningen (beleggingen) vrij. In dat jaar neemt de financieringsbehoefte dan weer af naar EUR 160 miljoen. De treasurer stelt dat voor de financieringsbehoefte boven de EUR 100 miljoen (het ‘kasgeldlimiet’)

langlopende leningen worden aangetrokken of uitgezette middelen worden teruggenomen (obligaties en depositio's).

Wat hiervan de financiële consequenties zijn voor de gemeente is op het moment van ons onderzoek niet duidelijk.

Uit de gesprekken die wij hebben gevoerd blijkt dat het beeld van de 'overliquiditeit' van ultimo 2007 (EUR 80 miljoen) inmiddels is omgeslagen met (meer dan) EUR 140 miljoen. Met andere woorden: de gemeente staat nu (meer dan) EUR 60 miljoen in het rood. Aangezien nu al duidelijk is dat de eindejaarsstand 2008 aanzienlijk afwijkt van de prognose daarvan bij de Programmabegroting 2009 (EUR 0 miljoen) zal de prognose 2008-2012 naar alle waarschijnlijkheid moeten worden herzien. De Treasurer kon ons geen onderbouwd antwoord geven op de vraag naar de oorzaken van deze liquiditeitsomslag en het is ook nog niet bekend wat het effect zal zijn op de financieringsbehoefte voor de lange termijn. De Treasurer vermoedt dat het benutten van (bestemmings-)reserves en het realiseren van voorgenomen investeringsprojecten door de diensten sneller verloopt dan voorzien.

Verder blijkt uit de (mogelijk nog te herziene) liquiditeitsprognose 2008-2012 dat de financieringsbehoefte oploopt tot een aantal honderden miljoenen euro's. De vraag rijst waarom er dan in 2003 voor gekozen is om EUR 225 miljoen lang uit te zetten. Het antwoord van de Treasurer is dat destijds op tienjaarsbasis een rentepercentage kon worden verkregen van boven de vier procent, hetgeen voldeed aan de toen geldende rentetaakstellingen die werden verbonden aan de ontvangen REMU-middelen (verkoop energiebedrijf). Met kortlopende beleggingen waren deze taakstellingen volgens de Treasurer niet realiseerbaar.

De Rekenkamer constateert dat de uitzettingen blijkbaar meer gebaseerd zijn op destijds geldende wensen ten aanzien van het te behalen rendement, dan op een degelijke lange termijn liquiditeitsprognose.

CONTROLEERBAARHEID VAN HET GEVOERDE UITZETTINGENBELEID

De regelgeving schrijft voor dat bij uitzettingen langer dan een jaar de Treasury bij minimaal drie financiële instellingen offertes aanvraagt. Bij uitzettingen korter dan een jaar moet de Treasury bij minimaal twee instellingen offertes aanvragen. Om het gevoerde uitzettingenbeleid controleerbaar te maken moeten de offertes beschikbaar blijven en de afweging die is gemaakt worden vastgelegd.

Wij constateren dat door gebrekkig archiefbeheer en gebrekkige documentatie het gevoerde uitzettingenbeleid onvoldoende controleerbaar is. De Treasury kon ons niet de voorgeschreven offertes overleggen van de instellingen die zijn geraadpleegd, noch voor uitzettingen langer dan een jaar, noch voor uitzettingen korter dan een jaar.

De Treasurer stelt dat bij uitzettingen het offertetraject telefonisch gaat en in een kort tijdsbestek; offertes kunnen al binnen 1 à 2 uur verlopen. De banken verstrekken vaak geen formele documenten met prijsopgaven. De Treasury houdt daarom een handgeschreven logboek bij van de prijsopgaven.

Voor de uitzettingen voor langer dan een jaar was het logboek niet beschikbaar. Bij uitzettingen korter dan een jaar wel. Het betreft een boek met ruitjespapier waarin handmatig aantekeningen zijn gemaakt van de rentepercentages voor bepaalde termijnen van verschillende financiële instellingen op een bepaalde dag. Het logboek is onvoldoende controleerbaar, omdat gegevens ontbreken over *wie* de vraag stelde namens de gemeente en *wie* de opgaaf deed namens de financiële instellingen. Ook blijkt uit het logboek niet om welke bedragen het ging bij de offertes en tot welke keuze men uiteindelijk is gekomen voor welk bedrag en wat hiervoor de motieven waren.

2.3 TOEZICHT EN CONTROLE

De Rekenkamer ging na door wie en op welke wijze toezicht wordt gehouden en controle wordt uitgeoefend op het beleid met betrekking tot uitgezette gelden.

DE PROVINCIE

De provincie Utrecht houdt toezicht op basis van de Gemeentewet. In de wet Fido wordt hiernaar verwezen: "de Wet Fido kent de gebruikelijke toezichtstructuur waarbij provincies het naleven van de wet door gemeenten toetsen en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de provincies toetst."

Uit de gesprekken die wij voerden kwam naar voren dat de gemeente niet beschikt over enig document waaruit blijkt hoe de provincie het toezicht op het uitzettingenbeleid van de gemeente heeft uitgeoefend.

DE GEMEENTERAAD

Door het stellen van kaders, zoals het Treasurystatuut en de begroting en verantwoording (onder andere in de Financieringsparagrafen), maakt de raad het voor zichzelf mogelijk zijn controlerende rol uit te oefenen. De aandacht van de raad voor het onderwerp uitzettingenbeleid is tot op heden beperkt gebleven tot enkele vragen bij de recente begrotingsbehandeling.

HET COLLEGE

Door het vaststellen van de Uitvoeringsregeling 1A Treasury, het aanwijzen van bankinstellingen en het geven van opdrachten tot controle aan de Interne Auditafdeling kan het college sturing geven aan het uitzettingenbeleid. Op basis van ons onderzoek stellen wij vast dat het college heeft gezorgd voor goede regelgeving (Uitvoeringsregeling 1A Treasury), maar dat de naleving van de regelgeving tekort schiet.

In het jaarplan van de Interne Auditafdeling is een onderzoek naar de treasuryfunctie van de gemeente Utrecht opgenomen. Dit onderzoek wordt momenteel uitgevoerd: het spitst zich toe op de interne beheersing en de managementinformatie. De Interne Auditafdeling zal hierover naar verwachting in januari 2009 aan het college rapporteren.

DE CENTRALE TREASURER

De Treasurer is verantwoordelijk voor de administratieve organisatie en interne controle van de Centrale Treasury. De audit van de Interne Auditafdeling spitst zich hier op toe. Wij constateren alvast dat wat betreft documentatie van beslissingen en de archivering (de controleerbaarheid van het gevoerde uitzettingenbeleid) er verbeteringen moeten worden doorgevoerd.

DE ACCOUNTANT

Volgens het Treasurystatuut maakt de controle op de naleving van het statuut en van de Uitvoeringsregeling 1A Treasury deel uit van de accountantscontrole. De controle 2007 en de interimcontrole 2008 hebben geen aanleiding gegeven tot opmerkingen over de treasuryfunctie in de managementletter van de accountant.

3 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

De Rekenkamer trekt de volgende conclusies uit haar onderzoek en doet de volgende aanbevelingen.

3.1 NALEIVING VAN DE REGELGEVING VOOR UITZETTINGEN

CONCLUSIE 1

De uitzettingen van de gemeente Utrecht vallen ruim binnen de (landelijke en lokale) kaders. De Treasury kiest in de praktijk voor het risicomidend uitzetten van liquiditeitsoverschotten. Daarmee wordt voldaan aan de wet Fido en de verplichting om een prudent uitzettingenbeleid te voeren.

AANBEVELING 1

Giet de prudente uitzettingspraktijk van de Centrale Treasury ‘in ijzer en beton’, door deze vast te leggen in het Treasurystatuut en draag het college op een aanwijzingsbesluit te nemen over preferente banken. Ga daarbij ook na of naast de drie AAA-instellingen in Nederland waarvoor nu gekozen wordt, ook schatkistbankieren als optie kan worden toegevoegd.

TOELICHTING BIJ AANBEVELING 1

Het aanscherpen van het Treasurystatuut en het aanwijzingsbesluit van het college zal de huidige prudente praktijk voor de lange termijn veilig stellen. Het uitzettingenbeleid is daarmee niet persoonsafhankelijk en ongevoelig voor politiek-bestuurlijke druk.

Bij schatkistbankieren door gemeenten (zie kader 1) blijft het geld binnen het publieke domein, waarvoor het bedoeld is. Overigens is het ook toegestaan om gelden bij andere overheden en AAA-instellingen binnen de Europese Economische ruimte uit te zetten, mits zij voldoen aan de Ruddo en uitsluitend in euro's.

Wij adviseren het college te wachten met het aanpassen van het Treasurystatuut tot het onderzoek van de Interne Auditafdeling is afgerond, zodat duidelijk is of op basis van dat onderzoek ook aanpassing van het Treasurystatuut nodig is.

3.2 ONDERBOUWING UITZETTINGENBELEID

CONCLUSIE 2

Een deugdelijke liquiditeitsplanning voor de korte en de lange termijn ontbreekt. Dit hangt samen met de ontoereikende informatiepositie van de Treasury, als gevolg van onvoldoende informatieverschaffing door de diensten. De regels hierover worden regelmatig niet nageleefd door de diensten. Hierdoor komt de betrouwbaarheid van de liquiditeitsprognoses in het geding en daarmee de onderbouwing van het uitzettingenbeleid.

AANBEVELING 2A

Draag het college op te zorgen voor adequate liquiditeitsplanningen zowel op de korte als ook op de lange termijn. Hiervoor is het noodzakelijk dat de diensten de regels over informatievoorziening aan de Treasury gaan naleven.

AANBEVELING 2B

Draag het college op om zo spoedig mogelijk te komen met een verklaring voor de afwijking in de liquiditeitsonwikkeling in 2008 van de planning 2008-2012 en de mogelijke consequenties daarvan in beeld te brengen.

3.3 CONTROLEERBAARHEID UITZETTINGENBELEID

CONCLUSIE 3

Het uitzettingenbeleid is onvoldoende controleerbaar, als gevolg van gebrekkige documentatie van het offertetraject en gebrekkige archivering.

AANBEVELING 3

Draag het college op de controleerbaarheid (documentatie en archivering) van het uitzettingenbeleid te verbeteren.

4 TOT SLOT

Wij hebben ons onderzoek tot het uitzettingenbeleid van de gemeente Utrecht beperkt, omdat bleek dat andere gemeenten en provincies, hoewel zij handelden in overeenstemming met de wet Fido, grote risico's hebben gelopen met uitgezette gelden. Door de kredietcrisis is dit aan de oppervlakte gekomen. Inmiddels is duidelijk geworden dat Nederland als gevolg van de kredietcrisis waarschijnlijk in een recessie terecht zal komen. Dat houdt in dat de gemeente Utrecht rekening moet houden met mogelijke negatieve effecten op de bedrijfsvoering. Wij noemen er enkele:

- Afnemende bouwactiviteiten op het terrein van woningbouw, kantoren, industrie en detailhandel. Effecten op de (grote) projecten (grondexploitatie, OZB-opbrengsten, etc.).
- Financiële risico's in verband met afgegeven garanties door de gemeente in het kader van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW; nationale hypotheekgarantie).⁴

TOELICHTING

Door de VNG en het Rijk is grote zorg geuit over de koers die het WSW wil varen. Daarbij gaat het onder andere over de borging door het WSW van commerciële activiteiten van woningcorporaties, het bundelen van leningen, etc. Hiermee kan de kerntaak van het WSW (ondersteuning van de maatschappelijke taken van de woningcorporaties), zoals vastgelegd in de statuten, onder druk komen te staan. Hoewel er tot op heden door financiers van woningcorporaties nog nooit een beroep is gedaan op de borgstelling van het WSW zou deze koerswijziging tot gevolg kunnen hebben dat daarin in de toekomst verandering zou kunnen komen, waarbij uiteindelijk de gemeente kan worden aangesproken op de door haar afgegeven garanties. Voor wat het WEW betreft gaat het om aanzienlijk kleinere garantiestellingen maar ook hier is nog recent door de VNG zorg geuit omtrent de vooruitzichten op de ontwikkeling van de woningmarkt. Als, mede ten gevolge van de recessie, er zich een situatie zou voordoen die vergelijkbaar zou zijn met die van 1978-1987, dan zouden de aanspraken op de garanties door financiële instellingen zodanig toenemen dat het WEW, volgens een berekening van de VNG, zou kampen met een tekort van ruim EUR 1 miljard. De gemeenten en het rijk draaien dan op voor dit tekort. De VNG is nog in onderhandeling met het rijk om tot een oplossing van deze problematiek te komen.

---

⁴ Het gaat hier om circa EUR 1,3 miljard respectievelijk EUR 17,1 miljoen (bron: Verantwoording 2007).

- Het mogelijk niet doorgaan van de uitkering van het restant superdividend van de Bank Nederlandse Gemeenten van EUR 200 miljoen.⁵ In de begroting 2009 heeft de gemeente Utrecht het haar toekomende deel van dit extra dividend (EUR 2,75 miljoen) als opbrengst opgenomen.
- Mogelijke afnemende werkgelegenheid en toename van de lasten voor de gemeente door op termijn mogelijk meer instroom in de bijstand (Wet Werk en bijstand).
- Mogelijke kortingen op het accres - de groei van het gemeentefonds - als gevolg van dalende uitgaven bij het rijk.⁶
- De mogelijke Invloed van de economische recessie op het betalingsgedrag van debiteuren en uitstaande leningen aan derden.

Wij bevelen de raad aan:

AANBEVELING 4

Draag het college op een brede risicoanalyse te maken van de effecten van de kredietcrisis en de economische gevolgen daarvan, zodat risico's voor de bedrijfsvoering van de gemeente Utrecht tijdig kunnen worden afgedekt.

Namens de Rekenkamer,

Watze de Boer
Voorzitter

Floris Roijackers
Secretaris

---

⁵ Zie artikel Binnenlands Bestuur nr. 46-2008: een interview met de directeur *Public Finance* van de BNG.

⁶ Zie artikel Binnenlands Bestuur nr. 48-2008 'Voorzichtig begroten in verband met crisis'.

BIJLAGEN RELEVANTE WET- EN REGELGEVING

Wet- en regelgeving (rijksoverheid)

- 1 Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido)
- 2 Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo)
- 3 Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden (Blido)

Regelgeving gemeente Utrecht

- 4 Artikel 13 Financiële verordening gemeente Utrecht
- 5 Treasurystatuut gemeente Utrecht
- 6 Artikel 1.8 Organisatieregeling en Uitvoeringsregeling 1A Treasury

Bijlage 1

Wet financiering decentrale overheden (Fido)

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. openbare lichamen:
  - 1°. provincies;
  - 2°. gemeenten;
  - 3°. waterschappen;
  - 4°. de regio's bedoeld in artikel 21, eerste lid, van de Politiewet 1993, alsmede de krachtens artikel 47a, eerste lid, van die wet ingestelde rechtspersonen;
  - 5°. lichamen, ingesteld met toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen, die bevoegd zijn tot het aangaan, garanderen en verstrekken van geldleningen;
  - 6°. door Onze Ministers aan te wijzen andere bij wet ingestelde lichamen en organen;
- b. rentetypische looptijd: het tijdsinterval gedurende de looptijd van een geldlening, waarin op basis van de leningvoorwaarden van de geldlening sprake is van een door de verstrekker van de geldlening niet beïnvloedbare constante rentevergoeding;
- c. financiële derivaten: financiële instrumenten belichaamd in contracten waarin de voorwaarden zijn vastgelegd waartegen een transactie op een bepaald moment zal of kan plaatsvinden en waarvan de waarde afhankelijk is van één of meer onderliggende activa, referentieprijzen of indices;
- d. vaste schuld: het gezamenlijk bedrag van:
  - 1°. de schuld uit hoofde van geldleningen met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van één jaar of langer, en
  - 2°. de voor een termijn van één jaar of langer ontvangen waarborgsommen;
- e. netto-vlottende schuld: het gezamenlijk bedrag van:
  - 1°. de opgenomen gelden met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van korter dan één jaar;
  - 2°. de schuld in rekening-courant;
  - 3°. de voor een termijn van korter dan één jaar ter bewaring in de kas gestorte gelden van derden, en
  - 4°. overige geldleningen die geen onderdeel uitmaken van de vaste schuld; verminderd met het gezamenlijk bedrag van:
    - 5°. de contante gelden in kas;
    - 6°. de tegoeden in rekening-courant, en
    - 7°. de overige uitstaande gelden met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar;
- f. gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal: het gemiddelde van de netto-vlottende schuld op de eerste dag van iedere maand in het desbetreffende kwartaal;
- g. kasgeldlimiet: een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting van het openbare lichaam bij aanvang van het jaar;
- h. renterisico op de vaste schuld: mate waarin het saldo van rentelasten en rentebaten van een openbaar lichaam verandert door wijzigingen in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- i. de renterisiconorm: een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld van het openbare lichaam bij aanvang van het jaar;
- j. 3%-norm voor het EMU-saldo van de overheid: de referentiewaarde voor het vorderingensaldo van de overheid zoals vastgelegd in artikel 104C en Protocol nr. 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie;
- k. toezichthouder: het bestuursorgaan dat op grond van enige wettelijke bepaling is belast met het toezicht op de begroting van een openbaar lichaam;
- l. Onze Ministers:
  - 1°. Onze Minister van Financiën en Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties indien het de in onderdeel a, onder 1°, 2°, 4° en 6° bedoelde lichamen en organen betreft;

- 2°. Onze Minister van Financiën en Onze Minister van Verkeer en Waterstaat indien het de in onderdeel a, onder 3°, bedoelde lichamen betreft;
- 3°. Onze Minister van Financiën en Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties indien het de in onderdeel a, onder 5°, bedoelde lichamen en organen betreft alsmede Onze Minister van Verkeer en Waterstaat voor zover aan de in onderdeel a, onder 5°, bedoelde lichamen en organen waterschappen deelnemen.

Artikel 2

1. Openbare lichamen gaan leningen aan, zetten middelen uit of verlenen garanties uitsluitend ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak.
2. Openbare lichamen kunnen derivaten hanteren of, in afwijking van het eerste lid, middelen uitzetten anders dan ten behoeve van de publieke taak, indien deze uitzettingen of derivaten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Terzake van de uitvoering van dit lid worden bij ministeriële regeling nadere regels gesteld.
3. Openbare lichamen kunnen geldleningen slechts aangaan en verstrekken, dan wel de nakoming van uit geldleningen voortvloeiende verplichtingen ten aanzien van de betaling van rente en aflossing slechts garanderen, indien de geldleningen voldoen aan de daarvoor bij algemene maatregel van bestuur te stellen regels.

Artikel 3

1. Onze Ministers stellen bij ministeriële regeling een percentage voor de berekening van de kasgeldlimiet vast. Onze Ministers zenden eens per drie jaar aan de Staten-Generaal een verslag houdende overwegingen met betrekking tot de hoogte van het percentage, bedoeld in de eerste volzin.
2. Voor de kasgeldlimiet geldt een minimumbedrag van €300 000.
3. Onze Ministers kunnen bij ministeriële regeling een hoger minimumbedrag vaststellen dan het in het tweede lid genoemde bedrag.
4. Het op basis van het eerste lid vast te stellen percentage voor de kasgeldlimiet en het op basis van het derde lid vast te stellen minimumbedrag kunnen verschillend zijn voor de verschillende categorieën openbare lichamen.

Artikel 4

1. De gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal van een openbaar lichaam overschrijdt de kasgeldlimiet niet.
2. Indien een openbaar lichaam twee kwartalen achtereen niet aan het eerste lid heeft voldaan, geeft de toezichthouder het openbare lichaam een aanwijzing om hieraan alsnog te voldoen.
3. Indien uit de eerstvolgende kwartaalrapportage van het openbare lichaam na de aanwijzing van de toezichthouder blijkt dat nog steeds niet wordt voldaan aan het eerste lid, legt het openbare lichaam een plan om aan het eerste lid te voldoen ter goedkeuring voor aan de toezichthouder. Zolang dit plan niet is goedgekeurd dan wel indien blijkt dat het plan niet ten uitvoer wordt gelegd, kan de toezichthouder bepalen dat voor het aangaan van nieuwe geldleningen met een oorspronkelijke rentetypische looptijd korter dan één jaar voorafgaande toestemming van de toezichthouder is vereist, en kan de toezichthouder een maximum vaststellen voor de schuld in rekening-courant van het openbare lichaam. Dit plafond wordt vastgesteld met inachtneming van de op dat moment bestaande betalingsverplichtingen van het openbare lichaam.
4. Het voorafgaand toezicht, bedoeld in het derde lid, vervalt zodra het in het derde lid bedoelde plan naar het oordeel van de toezichthouder voldoende ten uitvoer wordt gelegd.
5. De toezichthouder kan bij incidentele wijzigingen in het inkomsten- en uitgavenpatroon ontheffing verlenen van de in het eerste lid genoemde verplichting voor een periode van maximaal twee kwartalen. Aan de ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden en beperkingen gesteld.

Artikel 5

1. Onze Ministers stellen bij ministeriële regeling een percentage voor de berekening van de renterisiconorm en een minimumbedrag voor de renterisiconorm vast, alsmede regels ten aanzien van de bepaling van het renterisico op de vaste schuld.
2. Het op basis van het eerste lid vast te stellen percentage voor de renterisiconorm en minimumbedrag kunnen verschillend zijn voor de verschillende categorieën openbare lichamen.

Artikel 6

1. Het renterisico op de vaste schuld van een openbaar lichaam overschrijdt de renterisiconorm niet.
2. De toezichthouder geeft, indien door een openbaar lichaam niet wordt voldaan aan het eerste lid, het openbare lichaam een aanwijzing om maatregelen te nemen ten einde het renterisico op de vaste schuld te verminderen.
3. Indien het openbare lichaam geen gehoor geeft aan de aanwijzing van de toezichthouder, bedoeld in het tweede lid, legt het openbare lichaam een plan om aan het eerste lid te voldoen ter goedkeuring voor aan de toezichthouder. Zolang dit plan niet is goedgekeurd dan wel indien blijkt dat het plan niet ten uitvoer wordt gelegd, kan de toezichthouder bepalen dat voor het aangaan van vaste schuld voorafgaande toestemming van de toezichthouder is vereist.
4. Het voorafgaand toezicht, bedoeld in het derde lid, vervalt zodra het in het derde lid bedoelde plan naar het oordeel van de toezichthouder voldoende ten uitvoer wordt gelegd.
5. De toezichthouder kan ontheffing verlenen van de in het eerste lid genoemde verplichting. Aan de ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden en beperkingen gesteld.

Artikel 7

1. Indien een dreigende overschrijding van de 3%-norm voor het EMU-saldo van de overheid door een ongewenste ontwikkeling van het EMU-saldo van de openbare lichamen wordt veroorzaakt, kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld ter beheersing van het EMU-saldo van de openbare lichamen.
2. Een krachtens het eerste lid vastgestelde algemene maatregel van bestuur treedt niet eerder in werking dan vier weken na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin hij is geplaatst. Van de plaatsing wordt onverwijld mededeling gedaan aan de beide kamers der Staten-Generaal.

Artikel 8

1. Onze Ministers stellen bij ministeriële regeling regels ten aanzien van de berekening en de verstrekking door de openbare lichamen van gegevens, welke nodig zijn voor het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet.
2. De gegevens hebben slechts betrekking op:
  - a. liquiditeits- en schuldpositie;
  - b. ontvangen waarborgsommen;
  - c. de kasgeldlimiet;
  - d. het renterisico op de vaste schuld;
  - e. de renterisiconorm;
  - f. aangegane geldleningen;
  - g. uitzettingen;
  - h. verleende garanties met betrekking tot de nakoming van uit geldleningen voortvloeiende verplichtingen; of
  - i. het EMU-saldo van de openbare lichamen.

Artikel 9

Onze Ministers zenden binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

Artikel 10 [Wijzigt de Provinciewet]

Artikel 11 [Wijzigt de Gemeentewet]

Artikel 12 [Wijzigt de Waterschapswet]

Artikel 13

De Wet financiering lagere overheid wordt ingetrokken.

Artikel 14

Onze Ministers kunnen gedurende een door hen te bepalen termijn en onder door hen te stellen voorwaarden aan openbare lichamen ontheffing verlenen van artikel 2, eerste en tweede lid, in verband met een zorgvuldige beëindiging van op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet bestaande aanspraken en verplichtingen.

Artikel 15

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 16

Deze wet wordt aangehaald als: Wet financiering decentrale overheden.
Gegeven te 's-Gravenhage, 14 december 2000

Bijlage 2

Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo)

De Minister van Financiën;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat;

Gelet op artikel 2, tweede lid, van de Wet financiering decentrale overheden,

Besluit:

Artikel 1

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet financiering decentrale overheden;
- b. financiële instelling: een instelling die aan één van onderstaande bepalingen voldoet:
  1. een kredietinstelling die in Nederland op grond van de Wet toezicht kredietwezen 1995, of in een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte onder toezicht staat;
  2. een effecteninstelling die in Nederland op grond van de Wet toezicht effectenverkeer 1995, of in een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte onder toezicht staat;
  3. een beleggingsinstelling die in Nederland op grond van de Wet toezicht beleggingsinstellingen, of in een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte onder toezicht staat;
  4. een verzekeraar die in Nederland op grond van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993, de Wet toezicht natura-uitvaartverzekeringsbedrijf, of in een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte onder toezicht staat;
  5. een pensioenfonds dat in Nederland op grond van de Pensioen- en spaarfondsenwet onder toezicht staat;
- c. solvabiliteitsratio: door een bancaire toezichthoudende autoriteit in een lidstaat van de Europese Economische Ruimte voorgeschreven minimumniveau aansprakelijk vermogen tegenover aangehouden naar risicograad gewogen activum;
- d. vastrentende waarden: openbare en onderhandse leningen;
- e. nazorgfondsen: fondsen als bedoeld in artikel 15.47 van de Wet Milieubeheer.

Artikel 2

Bij het uitzetten van gelden, alsmede bij het afsluiten van derivaten door openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de wet, voldoen de tegenpartijen waarmee transacties terzake worden afgesloten aan onderdeel a, b of c:

- a. financiële instellingen of door financiële instellingen uitgegeven waardepapier met minimaal een A rating, afgegeven door tenminste één gezaghebbende rating agency;
- b. instellingen, voor wiens waardepapier een solvabiliteitsratio van 0% geldt;
- c. financiële instellingen, met een kredietwaardigheid vergelijkbaar met het gestelde in onderdeel a, voor zover vastgelegd en onderbouwd in het financieringsstatuut en de begroting en het jaarverslag.

Artikel 3

Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de wet, zetten uitsluitend gelden uit in de vorm van:

- a. producten waarbij de hoofdsom tenminste aan het einde van de looptijd intact is, uitgezet bij een instelling die voldoet aan artikel 2;
- b. vastrentende waarden, uitgegeven door een instelling die voldoet aan artikel 2.

Artikel 3a

1. Nazorgfondsen mogen, in afwijking van artikel 3, gelden uitzetten in de vorm van beleggingen in aandelen die genoteerd zijn aan een van overheidswege toegelaten effectenbeurs en in onroerend goedfondsen die genoteerd zijn aan een van overheidswege toegelaten effectenbeurs, mits zeker wordt gesteld dat de

hoofdsom, gecorrigeerd voor inflatie, ten minste aan het einde van dertig jaar intact is door middel van:

- a. vastrentende waarden, uitgegeven door een instelling die voldoet aan artikel 2, of
- b. overige uitzettingen tegen rente bij een instelling die voldoet aan artikel 2.

2. Voor de bepaling van het gedeelte van de portefeuille dat aangehouden moet worden in de vorm van uitzettingen als bedoeld in het eerste lid onder a en b, geldt een nominale rekenrente van 5% en een inflatiecorrectie van 2%.

Artikel 4

1. Derivaten worden uitsluitend gebruikt ter beperking van financiële risico's. Dit houdt in dat geen open posities worden ingenomen. Derivaten worden afgesloten met een instelling die voldoet aan artikel 2;
2. In afwijking van het eerste lid, laatste volzin, kunnen derivaten ook worden afgesloten op een gereguleerde markt in de Europese Economische Ruimte, zoals bedoeld in de Richtlijn 93/22/EEG van de Raad van 10 mei 1993 betreffende het verrichten van diensten op het gebied van beleggingen in effecten in een lidstaat van de Europese Economische Ruimte onder toezicht staande effecteninstelling.
Een wijziging van deze Richtlijn gaat voor de toepassing van deze regeling gelden met ingang van de dag waarop aan de betrokken wijzigingsrichtlijn uitvoering moet zijn gegeven.

Artikel 5

Deze regeling treedt in werking met ingang van de datum waarop de Wet financiering decentrale overheden in werking treedt.

Artikel 6

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden.

De Minister van Financiën,

G. Zalm

Bijlage 3

Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden (Blido)

Besluit van 14 december 2000, houdende regels inzake het aangaan, verstrekken en garanderen van geldleningen door openbare lichamen

Artikel 1

Geldleningen kunnen door openbare lichamen slechts worden aangegaan of verstrekt en de nakoming van uit geldleningen voortvloeiende verplichtingen ten aanzien van de betaling van rente en aflossing kan door openbare lichamen slechts worden gegarandeerd, indien de wederzijdse betalingsverplichtingen zijn uitgedrukt in euro of in één van de nationale munteenheden van de lidstaten van de Europese Unie die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie.

Artikel 2

Geldleningen kunnen door openbare lichamen slechts worden aangegaan of verstrekt en de nakoming van uit geldleningen voortvloeiende verplichtingen ten aanzien van de betaling van rente en aflossing kunnen door openbare lichamen slechts worden gegarandeerd, indien de hoofdsom niet onderhevig is aan enige vorm van indexatie.

Artikel 3

Dit besluit is niet van toepassing op:

- a. geldleningen met een gemiddelde looptijd korter dan 10 jaar die zijn aangegaan voor de inwerkingtreding van dit besluit en waarvan de hoofdsom onderhevig is aan enige vorm van indexatie;
- b. de voor de inwerkingtreding van dit besluit gegarandeerde nakoming van verplichtingen ten aanzien van de betaling van rente en aflossing voortvloeiend uit geldleningen, met een gemiddelde looptijd korter dan 10 jaar en waarvan de hoofdsom onderhevig is aan enige vorm van indexatie;
- c. geldleningen die zijn verstrekt voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Artikel 4

Dit besluit treedt in werking met ingang van het tijdstip waarop de Wet financiering decentrale overheden in werking treedt.

Artikel 5

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden.
's-Gravenhage, 14 december 2000

Bijlage 4

Artikel 13 Financiële verordening gemeente Utrecht (7 december 2006)

Artikel 13 Financieringsfunctie

1. De raad stelt in een Treasurystatuut nadere regels omtrent:
  - a. de doelstellingen, richtlijnen en limieten van de treasuryfunctie;
  - b. de (administratief) organisatorische randvoorwaarden van de treasuryfunctie;
  - c. de interne controle op het genoemde in het eerste lid onder b. en
  - d. de uit het eerste lid onder a., b. en c. voortvloeiende informatievoorziening voor de verschillende momenten in de verantwoordingscyclus.

2. Het gemeentelijk betalingsverkeer vindt uitsluitend plaats via rekeningen bij door het college aangewezen bankinstellingen

3. Het college stelt in een uitvoeringsbesluit Treasurybeheer nadere regels omtrent:
  - a. de verantwoordelijkheid en de werkwijze van de beheerder van het Financieringsfonds ten aanzien van de treasuryfunctie;
  - b. het aantrekken van financiële middelen en het beleggen van overtollige financiële middelen door middel van mandaatverlening aan de afdeling Treasury en
  - c. financial lease, betalingsverkeer intern/extern, saldobehoor, liquiditeitenbeheer, relatiebeheer, borgstellingen en garanderen van geldleningen ten behoeve van alle gemeentelijke diensten.

4. Bij de begroting en in het jaarverslag wordt in een treasury paragraaf ingegaan op het financieringsbeleid. Hierin komt ten minste aan de orde: de kasgeldlimiet, de renterisiconorm, de omvang en de samenstelling van het vreemd en eigen vermogen, de omvang en samenstelling van de (materiële en financiële) activa, de liquiditeitspositie - planning en de meerjarige financieringsbehoefte.

Bijlage 5

Treasurystatuut

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

- a. beleggen: geld omzetten in andere waarden met het doel inkomen en/of een waardestijging te genereren;
- b. callgeld/daggeld: lening of uitzetting voor een dag tegen een vast rentepercentage;
- c. deposito: uitzetting van een bedrag bij een financiële instelling voor een vaste periode tegen een vast rente-percentage;
- d. garantie: een borgstelling waarbij de gemeente zich tegenover een geldverstrekker verbindt een of meerdere vorderingen van een geldverstrekker op een debiteur te voldoen indien de debiteur in gebreke is;
- e. derivaten: financiële instrumenten belichaamd in contracten waarin de voorwaarden zijn vastgelegd waartegen een transactie op een bepaald moment in de toekomst zal of kan plaatsvinden en waarvan de waarde afhankelijk is van één of meer onderliggende activa, referentie-prijzen of indices;
- f. interne financiering: het aanwenden van binnen de gemeentelijke organisatie aanwezige middelen als financierings-middel;
- g. externe financiering: het aantrekken van financieringsmiddelen bij externe geldgevers;
- h. intern liquiditeitsrisico: risico als gevolg van wijzigingen in de liquiditeitenplanning en de meerjarige financieringsprognose waardoor de financieringskosten hoger kunnen uitvallen;
- i. totale financiering: vorm van financiering waarbij de vermogensbehoefte van de gemeentelijke organisatie als geheel wordt betrokken, in tegenstelling tot projectgewijze financiering;
- j. kasgeldlimiet: het maximum van de kortlopende financieringspositie (wordt berekend aan de hand van een wettelijk vastgesteld percentage van het begrotingstotaal);
- k. koersrisico: het risico dat voortvloeit uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de gemeentelijke organisatie in waarde verminderen door negatieve koers- en renteontwikkelingen;
- l. kredietrisico: het risico dat voortvloeit uit de mogelijkheid op een waardedaling van een vordering ten gevolge van het niet (tijdig) na kunnen komen van de verplichtingen door de tegenpartij als gevolg van insolventie;
- m. lease: een overeenkomst waarbij de eigenaar van een goed, de lessor, dat goed voor langere tijd afstaat tegen een bepaalde vergoeding aan de tegenpartij, de lessee. Bij operationele lease blijft het economisch risico bij de lessor, bij financiële lease draagt de lessee dit risico;
- n. mandaat: de bevoegdheid om in naam van een bestuursorgaan besluiten te nemen;
- o. Medium Term Note (MTN): verhandelbare schuldtitlet aan toonder, met een minimum looptijd van twee jaar en een omvang van minimaal EUR 500.000,00, die tegen contante waarde wordt afgegeven door een financiële instelling;
- p. obligatie: verhandelbare schuldtitlet als onderdeel van een obligatielening;
- q. omslagrente: het percentage dat aan gemeentelijke diensten in rekening wordt gebracht als rentevergoeding voor de aan hen verstrekte middelen ter financiering van de vaste activa;
- r. onderhandse geldlening: lening op (middel)lange termijn, niet via de openbare geld- en kapitaalmarkt afgesloten, met tussen geldgever en geldnemer overeengekomen specifieke leningvoorwaarden;
- s. rating: klassering van debiteuren naar kredietwaardigheid, uitgegeven door zogenaamde rating agencies. Dit zijn instellingen die gespecialiseerd zijn in het analyseren van de kredietwaardigheid van organisaties;
- t. renterisico: het risico dat voortvloeit uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van het vreemd vermogen hoger respectievelijk lager zullen zijn;
- u. renterisiconorm: het maximumbedrag waarover in enig jaar renterisico mag worden gelopen als gevolg van aflossing en renteherziening. De renterisico-norm

- bedraagt voor de gemeente Utrecht 15% van vaste schuld op 1 januari van het betreffende jaar;
- v. treasurybeleid: vastgestelde uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten, de organisatorische en administratieve kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie ter uitvoering van de treasury-functie;
  - w. treasuryfunctie: alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheren van de financiële stromen en liquiditeiten of iets dergelijks van een organisatie, alsmede de daaruit voortvloeiende risico's;
  - x. uitzetten/uitlenen: het voor een bepaalde termijn tegen een rentevergoeding afstand doen van de vrije beschikkingsmacht over een bepaalde geldsom;
  - y. valutarisico: het risico van waardedaling van vreemde valuta ten opzichte van de eigen valuta;
  - z. vaste schuld: schuldtitels met een looptijd van minimaal één jaar en één dag;
  - aa. vlottende schuld: schuldtitels met een looptijd van maximaal één jaar.

Artikel 2 Doelstellingen treasurystatuut

Algemene doelstelling van het treasurystatuut:

Het treasurystatuut geeft de bestuurlijke infrastructuur voor de uitvoering van de treasuryfunctie. Het omvat de beleidsmatige vaststelling van de uitgangspunten, doelstellingen, de organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie.

Treasuryfunctie

Artikel 3 Uitgangspunten Centrale Treasuryfunctie

1. De Centrale Treasury voert haar activiteiten uit uitsluitend voor de uitoefening van de publieke taak door de gemeente Utrecht.
2. Er worden geen leningen aangetrokken om deze tegen een hoger rendement uit te zetten.
3. De gemeente kan middelen uitzetten indien een uitzetting een prudent karakter heeft en niet is gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het prudente karakter van deze uitzettingen of derivaten wordt gewaarborgd middels de richtlijnen en limieten van dit treasurystatuut; het gestelde in de wet Financiering decentrale overheden blijft hierbij onverminderd van toepassing.

Artikel 4 Doelstellingen Centrale Treasuryfunctie

1. Het verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten tegen zo gunstig mogelijke condities.
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's, zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's.
3. Het optimaliseren van financieringskosten op zowel leningen als uitzettingen binnen de wettelijke kaders en binnen de regels van dit statuut.
4. Het controleerbaar en transparant maken van de treasuryfunctie.
5. Het zo effectief mogelijk laten verlopen van het interne en externe betalingsverkeer binnen de gemeentelijke organisatie.

Artikel 5 Taken Centrale Treasuryfunctie

In de centrale treasuryfunctie zijn de volgende taken ondergebracht:

1. Het beheren van geldmiddelen, rekening-courantsaldi en andere financiële vermogenswaarden van de gemeente.
2. Het beheren van de portefeuille van opgenomen geldleningen en het aantrekken van kort- en langlopende leningen.
3. Het uitlenen van geldmiddelen aan andere publiekrechtelijke lichamen en door het college van B&W aan te wijzen bankinstellingen.
4. Het aantrekken van geldmiddelen.
5. Het beheer van contracten met bankinstellingen met betrekking tot het geldmiddelenbeheer.

6. Het ondersteunen van de gemeentelijke diensten gericht op het waarborgen en bewaken van een veilige en doelmatige afwikkeling van het interne en externe betalingsverkeer en het contante geldverkeer.
7. Het houden van een regelmatig toezicht op het beheer van contante geldmiddelen door de gemeentelijke organisatie.
8. Medeadvisering aan het college, gezamenlijk met dienstdirecteuren, over de verstrekking van de bij de gemeente gevraagde garanties.
9. Het creëren van informatiestromen om de treasuryfunctie controleerbaar en transparant te maken.

Artikel 6 De Centrale Treasurer

1. Als Centrale Treasurer wordt aangewezen het hoofd van de afdeling Financiële Coördinatie van de sector Financiën van de Secretarie.
2. Bij afwezigheid wordt de functionaris vervangen door degene die hem vervangt als hoofd van de afdeling Financiële Coördinatie.
3. De Centrale Treasurer is verantwoordelijk voor de sturing en de beheersing van de treasuryfunctie binnen de gemeente, voor zover de bevoegdheden aan hem zijn gemandateerd en volmacht is verleend.

Risicomanagement

Artikel 7 Renterisicobeheer

1. De kasgeldlimiet conform de Wet Fido wordt niet overschreden.
2. De renterisiconorm bedraagt 15% van de vaste schuld op 1 januari van betreffende jaar.
3. Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning.

Artikel 8 Koersrisicobeheer

De gemeente beperkt de koersrisico's door -conform artikel 7- de looptijd van de uitzettingen af te stemmen op de liquiditeitsplanning.

Artikel 9 Kredietrisicobeheer

1. Bij het uitzetten van middelen geldt het volgende uitgangspunt.
2. Uitzettingen vinden uitsluitend plaats bij:
  - a. Nederlandse overheden en andere publiekrechtelijke lichamen met een solvabiliteitsratio van 0%;
  - b. financiële instellingen met ten minste een A rating volgens de kwalificaties van de ratingagencies Standard & Poors (SenP) en Moody's. Dit betekent, dat de rating A min volgens S&P of A3 volgens Moody's niet is toegestaan.
3. Bij kredietrisicobeheer gelden de volgende limieten en nadere bepalingen:
  - a. financiële instellingen met een A rating ten hoogste EUR 50 miljoen per instelling gedurende een periode van ten hoogste een jaar;
  - b. financiële instellingen met een AA rating volgens S&P (= Aa2 volgens Moody's) ten hoogste EUR 100 miljoen per instelling;
  - c. financiële instellingen met een AAA-rating volgens S&P (=Aaa volgens Moody's) of waarvan voor het waardepapier een solvabiliteitsratio van 0% geldt: ongelimiteerd.
4. Bij het verstrekken van leningen uit hoofde van de publieke taak worden zekerheden gesteld, tenzij wegens dringende redenen dit niet mogelijk blijkt.
5. Onder een limiet als bedoeld in het tweede lid wordt verstaan de som van alle vorderingen die de gemeente gelijktijdig op een debiteur en op aan de debiteur gelieerde rechtspersonen heeft

Artikel 10 Intern liquiditeitsrisicobeheer

De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasuryactiviteiten te baseren op een korte termijn liquiditeitsplanning met een looptijd tot één jaar, alsmede een meerjarige financieringsprognose met een looptijd van minimaal vier jaar.

Artikel 11 Valutarisico's

Valutarisico's worden in de gemeente uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in de Europese geldeenheid (Euro).

Financiering

Artikel 12 Financiering

Bij het aantrekken van financieringsmiddelen voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten:

1. Financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken teneinde het renteresultaat te optimaliseren.
2. De gemeente vraagt offertes op bij minimaal drie instellingen alvorens een financiering wordt aangetrokken.

Artikel 13 Uitzetting

Bij het uitzetten van middelen voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten:

1. Uitzettingen worden uitsluitend gedaan onder de in artikel 7 tot en met 11 genoemde voorwaarden.
2. De gemeente vraagt offertes op bij minimaal drie instellingen alvorens een langlopende uitzetting wordt gedaan.

Cash-management

Artikel 14 Betalingsverkeer

Voor het gemeentebrede betalingsverkeer gelden de volgende uitgangspunten:

1. Uitsluitend de Centrale Treasury is bevoegd tot het openen van rekeningen bij bankinstellingen die door het College zijn aangewezen.
2. De Centrale Treasury treedt op als houder van alle gemeentelijke bankrekeningen.
3. Het betalingsverkeer wordt zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd door één bank.
4. Schriftelijke of elektronische ondertekening van betalingsopdrachten aan banken dient altijd te geschieden door twee daartoe bevoegde functionarissen.

Artikel 15 Saldo- en liquiditeitenbeheer

Voor het saldobehoor en het liquiditeitenbeheer gelden de volgende specifieke richtlijnen.

1. De gemeente streeft naar concentratie van de liquiditeiten binnen één rentecompensatiecircuit bij de bank met de gunstigste condities.
2. Indien er een liquiditeitsbehoefte ontstaat kan de gemeente kortlopende middelen aantrekken. Hierbij wordt -conform artikel 7, eerste lid- de kasgeldlimiet niet overschreden;
3. Toegestane instrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn krediet in rekening courant, callgeld en kasgeldleningen.
4. Toegestane instrumenten bij het uitzetten van gelden voor een periode korter dan één jaar zijn rekening-courant, callgeld en deposito's.
5. Bij het uitzetten van gelden korter dan één jaar zijn de in artikel 9 genoemde bepalingen van toepassing.
6. De gemeente vraagt offertes op bij minimaal twee instellingen alvorens middelen worden aangetrokken of uitgezet met een looptijd van minimaal drie maanden en maximaal één jaar.

Artikel 16 Relatiebeheer

De gemeente beoogt het realiseren van zo gunstige mogelijke condities voor het afnemen van financiële diensten. Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten:

- 1) de Centrale Treasury is bevoegd tot het voeren van zakelijk onderhandelingen met bankinstellingen;
- 2) bankrelaties en hun bancaire condities worden ten minste ééns in de vijf jaar beoordeeld;
- 3) bankrelaties dienen wat betreft hun kredietwaardigheid minimaal te voldoen aan de eisen die zijn gesteld in artikel 9;

- 4) financiële instellingen (kredietinstellingen, beleggingsinstellingen, effecteninstellingen, verzekeraars en pensioenfondsen) dienen onder Nederlands of anderszins EU-toezicht te vallen, zoals De Nederlandsche Bank en de Verzekeringskamer en
- 5) tussenpersonen dienen geregistreerd te staan bij de Stichting Toezicht Effectenverkeer (STE) en daarvan een vergunning als makelaar te hebben ontvangen.

Artikel 17 Administratieve organisatie en (interne) controle

- 1) De Centrale Treasurer is verantwoordelijk voor de administratieve organisatie en interne controle van de centrale treasuryfunctie.
- 2) De Centrale Treasurer is verantwoordelijk voor het opstellen van de financieringsparagraaf in de begroting en de jaarstukken.
- 3) De controle op de naleving van dit treasurystatuut en de in artikel 18 bedoelde uitvoeringsregeling maakt deel uit van de externe accountantscontrole.
- 4) Bij de uit te voeren Centrale treasuryactiviteiten is functiescheiding doorgevoerd met als belangrijkste voorwaarden:
  - a) de Centrale Treasurer heeft de beschikkende bevoegdheden voor zover de bevoegdheden aan hem zijn gemandateerd en volmacht is verleend;
  - b) iedere transactie wordt door minimaal twee functionarissen geautoriseerd (het vier-ogenprincipe);
  - c) de uitvoering en controle geschieden door afzonderlijke functionarissen;
  - d) de uitvoering en registratie in de financiële administratie geschieden door afzonderlijke functionarissen;
  - e) tegenpartijen wordt opdracht gegeven de bevestigingen van iedere transactie te versturen naar de financiële administratie zonder tussenkomst van de personen die bevoegd zijn tot het sluiten van de transacties;
  - f) de transacties worden onmiddellijk geregistreerd door de functionaris die de transactie heeft afgesloten en gecontroleerd door de functionaris die belast is met de interne controle.

Artikel 18 Uitvoeringsregeling

In uitvoeringsregeling 1A van de Organisatieregeling Gemeente Utrecht worden nadere regels vastgesteld over beheer en organisatie van de treasuryfunctie.

Artikel 19 Inwerkingtreding

Dit treasurystatuut treedt in werking per 1 januari 2005.

Artikel 20 Intrekking

Op het moment van inwerkingtreding van dit treasurystatuut wordt hoofdstuk 6 van de Algemene Beheersverordening 1997 ingetrokken. Daarmee is de gehele Algemene Beheersverordening 1997 ingetrokken.

Artikel 21 Citeertitel

Dit statuut kan worden aangehaald als: Treasurystatuut gemeente Utrecht.
Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad, gehouden op 13 januari 2005.

Bijlage 6

Artikel 1.8 Organisatieregeling (A) en Uitvoeringsregeling 1A Treasury (B)

A) Organisatieregeling gemeente Utrecht

Artikel 1.8 Centrale Treasury

1. Het concernbrede beheer van de geldmiddelen, rekening-courantsaldi en andere financiële vermogenswaarden is ondergebracht in een afzonderlijke administratieve eenheid Centrale Treasury.
2. De Centrale Treasury is verantwoordelijk voor het aantrekken en uitzetten van middelen, het betalingsverkeer, de interne bankfunctie alsmede de administratie van de concernposten.
3. De Centrale Treasury functioneert administratief als dienst. Artikel 1.9 is van toepassing op de Centrale Treasury.
4. In uitvoeringsregeling 1A worden nadere regels vastgesteld met betrekking tot de dagelijkse uitvoering van de treasuryfunctie.

B) Uitvoeringsregeling 1A Treasury

B&W besluit van 26 oktober 2004, nr 803. Ingangsdatum 1 januari 2005 ter uitvoering van artikel 1.8, vierde lid van de Organisatieregeling Gemeente Utrecht en artikel 13, derde lid van de Financiële verordening. Het Treasurystatuut van de gemeente Utrecht, door de raad vastgesteld op 13 januari 2005 (Gemeentebblad van Utrecht 2005, nr. 37) dient als kader voor het gestelde in deze uitvoeringsregeling.

Doel

Het vaststellen van regels met betrekking tot de dagelijkse uitvoering van de treasuryfunctie.

Inhoud

1.1 Treasurybeheer binnen de gemeente Utrecht

1. De Centrale Treasurer is verantwoordelijk voor het beheer van de treasuryfunctie voor zover de bevoegdheden aan hem zijn gemandateerd en volmacht is verleend.
2. Als Centrale Treasurer wordt aangewezen het hoofd van de afdeling Financiële Coördinatie van de sector Financiën van de Secretarie.
3. Bij afwezigheid wordt de functionaris vervangen door degene die hem vervangt als afdelingshoofd van Financiële Coördinatie.
4. De Centrale Treasurer heeft de volgende taken:
  - a. het beheren van geldmiddelen, rekening-courantsaldi en andere financiële vermogenswaarden van de gemeente;
  - b. het beheren van de portefeuille van opgenomen geldleningen en het aantrekken van kort- en langlopende leningen;
  - c. het uitzetten van geldmiddelen bij andere publiekrechtelijke lichamen en door het college aan te wijzen bankinstellingen;
  - d. het beheer van contracten met bankinstellingen met betrekking tot het geldmiddelenbeheer.
  - e. het ondersteunen van de gemeentelijke diensten bij de veilige en doelmatige afwikkeling van het interne en externe betalingsverkeer en het contante geldverkeer;
  - f. het houden van een regelmatig toezicht op het beheer van contante geldmiddelen door de gemeentelijke organisatie;
  - g. het beheren van de uit hoofde van de overheidstaak verstrekte geldleningen en garanties. De diensten zijn primair zelf verantwoordelijk voor de verleende garanties en

- h. het eens per kwartaal opstellen van een strategienota waarin een kortetermijnvisie wordt gegeven op de ontwikkeling van de liquiditeitspositie en de rente en waarin de afspraken worden vastgelegd over de voorgenomen activiteiten op de geld- en kapitaalmarkt het komende kwartaal. De strategienota wordt besproken met de concerncontroller en is richtinggevend voor de beheershandelingen op de geld- en kapitaalmarkt in het komende kwartaal.

1.2 Aantrekken van financieringsmiddelen

1. Met uitsluiting van alle diensten is slechts de Centrale Treasurer bevoegd tot het aangaan van overeenkomsten op de geld- en kapitaalmarkt.
2. Voor het aangaan van contracten met betrekking tot z.g. derivaten, binnen de kaders van het statuut, worden afzonderlijke collegebesluiten genomen.

1.3 Verstrekken van langlopende financieringsmiddelen aan diensten

1. De Centrale Treasury heeft de taak financieringsmiddelen beschikbaar te stellen voor de exploitatie en de investeringen in vaste activa van de diensten. De financiering van deze dienstactiva geschiedt in de vorm van kapitaalverstrekking waarvan de omslagrente jaarlijks wordt vastgesteld.
2. Het college kan voor daartoe in zijn besluit nadrukkelijk aan te wijzen onderdelen van een dienst en/of voor uitdrukkelijk aan te wijzen investeringen een van het vijfde lid afwijkend percentage vaststellen en/of afwijkende condities vaststellen indien de aard van de bedrijfsvoering of investering daartoe aanleiding geeft.
3. De Centrale Treasury stemt ten behoeve van de dienstrekening met de diensten hun schuldpositie af binnen de gestelde termijnen en op de in de concernrichtlijnen in de kadercirculaire voorgeschreven wijze.

1.4 Verstrekken van langlopende financieringsmiddelen aan derden

1. Leningen aan derden worden slechts verstrekt op grond van een collegebesluit.
2. Uitgezonderd hiervan is de verstrekking van leningen op grond van de door het college opgedragen taken en gegeven mandaat aan een dienstdirecteur bijvoorbeeld in het kader van de schuldhulpverlening of de uitvoering van het volkshuisvestingsbeleid.
3. Voor een ontwerpbesluit tot verstrekking van een geldlening aan derden geldt een voorvisieplicht bij de Centrale Treasury. Voor de in het tweede lid bedoelde uitzonderingen is deze voorvisieplicht niet noodzakelijk.
4. Bij het verstrekken van leningen aan derden dient grote terughoudendheid en zorgvuldigheid te worden betracht en de daaraan verbonden risico's dienen zoveel mogelijk te worden beperkt door het -waar mogelijk- vestigen van zakelijke zekerheden.

1.5 Lease

1. Er wordt onderscheid gemaakt tussen financial lease en operational lease, waarbij financial lease staat voor een overeenkomst waarbij de eigenaar van een goed, de lessor, dat goed voor langere tijd afstaat tegen een bepaalde vergoeding aan de tegenpartij de lessee, waarbij de lessee het economisch risico draagt. Bij operationele lease blijft het economisch risico bij de lessor.
2. Financial lease is niet toegestaan.
3. In het geval van operational lease zijn de diensten verantwoordelijk voor de financiële consequenties en de juiste verantwoording.
4. Het college heeft de mogelijkheid op voorstel van de sectordirecteur Financiën nadere voorschriften geven met betrekking tot lease.
5. (Inter)nationale lease-constructies gebaseerd op fiscale voordelen zijn niet toegestaan.

1.6 Interne rekening-courantverhoudingen

1. De financiële transacties tussen de Centrale Treasury en de diensten vinden plaats door en worden geadmistreerd door medewerkers van de Centrale Treasury in een interne rekening-courant.
2. Indien noodzakelijk kunnen voor met name te onderscheiden categorieën van het geldelijk verkeer verschillende rekening-courantverhoudingen worden ingesteld.
3. Tenzij uitdrukkelijk uitgesloten, zijn alle bank- en girorekeningen van een dienst gekoppeld aan een interne rekening-courant. Aan één interne rekening-courant kunnen

meerdere bank- en girorekeningen gekoppeld zijn. Van deze interne rekening-courant wordt een dagafschrift naar de diensten gestuurd.

4. De rente over de interne rekening-courant wordt berekend volgens de dagelijkse methode op basis van de valutaire positie. De diensten worden door de Centrale Treasury schriftelijk geïnformeerd over wijzigingen van de rentecondities. Indien een dienst een interne rekening-courant wil openen, wijzigen of opheffen, dient ze daartoe een schriftelijk verzoek in bij de Centrale Treasury. De Centrale Treasury draagt zorg voor de verdere afhandeling.
5. De Centrale Treasury kan voorschriften geven ten aanzien van de tenaamstelling van de interne rekeningen-courant.
6. Medewerkers van de Centrale Treasury zijn bevoegd de rekening van een dienst te debiteren / crediteren voor:
  - a. in opdracht van de dienst verrichte spoedbetalingen;
  - b. rente en aflossingsbedragen;
  - c. rijksverrekening;
  - d. concernverrekeningen;
  - e. correcties als gevolg van onjuiste afwikkeling betalingsverkeer gemeentelijke banken;
  - f. mutaties in de kapitaalverstrekking, de reserves en voorzieningen;
  - g. bevoorschotting;
  - h. afrekening salarissen, loonbelasting, sociale premies e.d. en
  - i. de bevoegdheid tot terugvalueren in de interne rekening-courant berust bij de Centrale Treasury en is beperkt tot in het lopend kwartaal.

1.7 Betalingsverkeer van de Centrale Treasury

1. Alle betalingsopdrachten ten laste van de gemeentelijke bankrekeningen geschieden door tussenkomst van de Centrale Treasurer.
2. De Centrale Treasurer wijst binnen de sector Financiën functionarissen aan die namens hem betalingsopdrachten aan banken mogen tekenen.
3. Medewerkers van de Centrale Treasury die het betaalverkeer voorbereiden en administreren zijn niet dezelfde die betaalopdrachten mogen ondertekenen.
4. De Centrale Treasurer kan bepalen dat daartoe bevoegde functionarissen bij de diensten zonder zijn tussenkomst betaalopdrachten aan bankinstellingen kunnen autoriseren en verzenden. De betalingsopdrachten dienen uitsluitend ten laste van een door hem aangegeven rekeningnummer te worden gebracht. Het besluit kan alle betalingen bevatten dan wel betalingen die daarvoor naar hun aard of hoogte in aanmerking komen. De Centrale Treasurer kan voorschriften geven ten aanzien van de wijze waarop de betalingsopdrachten aan de bank worden aangeboden.
5. Betalingsopdrachten van diensten worden slechts verstrekt na schriftelijke opdracht van een gemeentelijke functionaris die bevoegd is te beschikken over het budget ten laste van waarvan de desbetreffende uitgaaf wordt gedaan. De opdracht dient mede te worden ondertekend door de dienstcontroller of -administrateur.
6. Betalingsopdrachten als bedoeld in het voorgaande lid worden gelijktijdig met de verzending naar de bank aan de Centrale Treasurer medegedeeld, tenzij de Centrale Treasurer bepaald dat zulks voor betalingen onder een door hem vast te bedrag achterwege kan blijven.
7. Alle betalingen van een dienst worden ten laste gebracht van een interne rekening-courant.
8. Alle ontvangsten van een dienst worden aan de dienst ter beschikking gesteld door toevoeging van de ontvangen bedragen aan het saldo van de rekening-courant als bedoeld in artikel 1.5. De Centrale Treasurer kan aan de diensten aanwijzingen geven over de wijze waarop het inkomende betalingsverkeer wordt ingericht.
9. Diensten dienen de Centrale Treasury vooraf te informeren over betalingen of ontvangsten groter dan EUR 1 miljoen.
10. De kosten van het betalingsverkeer die direct toerekenbaar zijn aan een dienst worden door de Centrale Treasurer bij de dienst waaraan de kosten moeten worden toegerekend, in rekening gebracht.

1.8 Saldobeheer

1. De Centrale Treasury is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van de posities op de onderscheiden bankrekeningen.
2. In het geval er niet tijdig informatie wordt verstrekt door de dienst kan het hierdoor veroorzaakte rentenadeel voor de Centrale Treasury bij de dienst worden verhaald.
3. Circuit-overschrijdende betalingen (postbank-bank of omgekeerd) dienen te worden vermeden.

1.9 Liquiditeitenbeheer

1. De diensten zenden de Centrale Treasury periodiek een 12-maands voortschrijdende prognose van de inkomsten en uitgaven, waarvan het 'format' door de Centrale Treasury wordt opgesteld.
2. De Centrale Treasury stelt aan de hand van de door de dienst aangeleverde liquiditeitsprognoses een totaal-planning op van de toekomstige geldstromen op concernniveau.
3. De Centrale Treasurer bepaalt aan welke eisen een 12-maands prognose ten behoeve van het centrale liquiditeitenbeheer moet voldoen.

1.10 Relatiebeheer

1. Teneinde een duurzame toegang tot de financiële markten te verzekeren onderhoudt de Centrale Treasury contacten met relaties op deze markten.
2. Bij het aangaan van relaties door de Centrale Treasury zijn factoren als een goede naam, betrouwbaarheid, integriteit, continuïteit en deskundigheid bepalend.
3. De diensten hebben alleen op het dagelijks operationeel niveau contact met de bankrelaties.

1.11 Garantiebeleid

1. Het garanderen van door derden te sluiten geldleningen kan slechts plaatsvinden op grond van een daartoe strekkend collegebesluit.
2. Bij het garanderen van door derden te sluiten geldleningen wordt grote terughoudendheid betracht en de daaraan verbonden risico's worden zoveel mogelijk beperkt door het, waar mogelijk, verlangen van zakelijke zekerheden.
3. Voor een ontwerpcollegebesluit tot garantstelling geldt een voorvisieplicht bij Centrale Treasury.
4. Gedurende de periode van de garantstelling blijft de initiatiefnemende dienst verantwoordelijk voor een adequaat toezicht op de ten behoeve van een derde verleende garantstelling en draagt ze het financiële risico.
5. De dienst voert het administratieve beheer over de leningen die zijn gegarandeerd en is verplicht informatie aan de Centrale Treasury te verschaffen.
6. De Centrale Treasury houdt toezicht en controleert of aan de gestelde voorwaarden uit hoofde van de te stellen zekerheden is voldaan.

1.12 Beleggingen van reserves en voorzieningen

De diensten beleggen alle reserves en voorzieningen bij de Centrale Treasury met uitzondering van de bedrijfsreserve en voorzieningen ADV. Zij ontvangen geen rente over deze beleggingen, tenzij het College dat anders heeft bepaald.